

valschen Messias toch nog in hem bleven gelooven. Hiervoor zorgden in de eerste plaats de impressario's Nathan Levi uit Gaza en Sabbatai Raphaël uit Morea, die zich der goede gemeente als profeten van den Messias voorstelden.

Voorlaastgenoemde scheen er vast van overtuigd te zijn dat de domheid onsterfelijk is en ging, ook nadat Sabbatai Tsewie tot het Mahomedaanse geloof was overgegaan, voort met de menigte bij den neus te nemen. Nadat hij in Italië en Duitschland goede zaken had gemaakt, viel Amsterdam in September van het jaar 1667 de eer van des profeten bezoek te beurt. Aanvankelijk met succes. In de Synagoge der Hoogduitsche gemeente hield Sabbatai Raphaël een predicatie en schijnt hij zijn auditorium in extase gebracht te hebben.

Toen evenwel een aanzienlijk persoon in Frankfort het bestuur der Portugeesche gemeente met klem voor den gewaanden profet waarschuwde en Sabbatai Raphaël het wat al te bont maakte, werden eindelijk de oogen geopend en schijnt de stedelijke regering aangezocht te zijn om dezen onruststoker en bedrieger uit de stad te

verwijderen. Een onderzoek aan het stedelijk archief alhier door mij ingesteld brachten uit het secreet archief de beide hiervolgende curieuse documenten aan het licht:

Sabbatay Raphael segt out te sijn 24 jaren, gevraecht off hij die naem van jongs op altijt gevoert heeft segt iae, segt van Sici-

lien geboortich te sijn en jode van natie en volgens hun wet besneden, segt sijn vader van Siciliaen en zijn moer, dat hij tot Jerusalem geboren is, segt sijn van jongs op tot de studie ook somtijts tot coopmanschap begeben te hebben, segt in alle de boeken van de Rabinen gestudeert te hebben en alle de boeken te verstaen en daer om van sijn natie beneid te worden, gevraecht of hij niet hier of op andre plaetsen voorgegeven heeft dat hij een profect gods was en dat hij meer als menschelijke wetenschap hadde ende

JECHIEL MICHAL BEN NATHAN UIT RUSLAND, OPPERVOORZANGER
TE AMSTERDAM IN HET JAAR 1700, NAAR P. VAN DE BERGE.

dat hem veel secreten door goddelijke inspiratie ontdekt waren, dat hij sich onzichtbaer kan maken en dat hij sulx voor de paus soude gedaen hebben, ontkent alle hetselve.

Gevraecht of hij niet geseit heeft, dat hij de propheet Elias gesien heeft met drij oogen segt van iae en hem waerlijk gesien en